

BUNLARI BİLELİM

- E-9 Emisyon Grubu Türk Lirası banknotların I. tertibi ve madeni paralar 1 Ocak 2009 tarihinde dolaşıma çıkarılmıştır.
- E-9 Emisyon Grubu II. tertip 10, 20 ve 100 TL'lik banknotlar 24 Aralık 2012, 5, 50 ve 200 TL'lik banknotlar ise 8 Nisan 2013 tarihlerinde dolaşıma çıkarılmıştır.
- II. tertip banknotlarda imza değişikliği yapılmış, ayrıca 5 TL'lik banknotta hakim renk değişikliğine gidilmiştir. Bu değişiklikler haricinde, banknotlar boyutları, ön ve arka yüz kompozisyonları ile genel nitelik ve görünümleri bakımından I. tertipleriyle aynı olup, birlikte tedavül edecektir.
- Banknotlarda, görme engellilere yönelik olarak kupür değerinin anlaşılmasını sağlamak üzere, dokunulduğunda hissedilen ve Braille alfabesinden yararlanılarak oluşturulan kabartma baskı desenler kullanılmış, ayrıca farklı değerdeki banknotlar farklı boyutlarda basılmıştır.
- Banknotlarda birçok güvenlik özelliği bulunmaktadır:
  - Holografik şerit folyo,
  - Renk değiştiren şerit,
  - Filigran,
  - Gizli görüntü,
  - Bütünleşik görüntü,
  - Üzerinde kupür değeri ve "TL" harfleri bulunan, UV ışık altında parlayan emniyet şeridi bunlardan bazılarıdır.
- Bir banknotun gerçekliğini tespit etmek için birden fazla güvenlik özelliği kontrol edilmelidir.
- Türk Lirasına kazandırılan itibarın perçinlenmesi ve dünyada bilinirliğinin artırılması amaçlarına yönelik olarak, Türk Lirasını anlaşılabilir, özgün, estetik, elle yazımı kolay ve akılda kalıcı olarak temsil edebilecek şekilde tasarlanan simge (₺) 1 Mart 2012 tarihinde kamuoyuna tanıtılmıştır.
- Dolaşımdan kaldırılan ancak, zamanaşımı süresi devam eden banknotlar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve T.C. Ziraat Bankası şubelerinde yenileriyle değiştirilebilmektedir.
- Türk Lirası banknotlar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na bağlı Banknot Matbaası'nda; madeni paralar ise, Hazine Müsteşarlığı'na bağlı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü'nde basılmaktadır.
- Banknotların korunabilmesi amacıyla, üzerlerine yazı yazılmaması, buruşturulmaması, delinmemesi, yırtılmaması ve cüzdandan kullanma alışkanlığının edinilmesi önemlidir.

Para ulusal değerdir, özenli kullanalım.

TÜRK LİRASI BANKNOT VE MADENİ PARALARIN GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ

5 TÜRK LİRASI (64x130 mm)

UV Işık Altında Görülebilan Özellikler ▾

*Banknot kağıdı UV ışık altında parlama yapmaz.

Banknot kağıdında bulunan ve normalde görülmeyen kılcal lifler UV ışık altında mavi ve kırmızı renkte parlama verir.

Kılcal Lifler

Atatürk portresi üzerinde "5" rakamı ve "TL" harfleri belirerek kırmızı renkte parlama verir.

UV Desen

"Kırmızı" seri ve sıra numarasında "canlı ve parlak kırmızı",

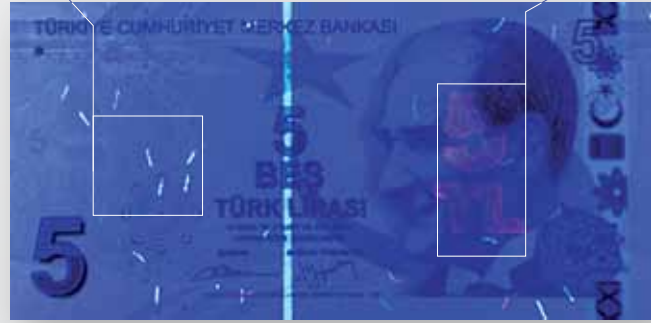
"siyah" seri ve sıra numarasında "sarımsı yeşil" parlama görülür.

Emniyet şeridinde mavi renkte parlama görülür.

Seri ve Sıra Numaraları

Emniyet Şeridi

Mikro Yazılar

Mini Yazılar

Banknotların ön yüzünde ay-yıldız motifinin içindeki "5 TL" ibaresi ile holografik şerit folyo üzerindeki dikdörtgen şeklin alt ve üst kenarında "TCMB" ibaresi mikro yazılıdır.

Portrenin alt ve üst kısımlarından banknot kenarına doğru kavetlenen sarı ve kahverengi renkli dört çizgide "5 TL" ibaresi tekrarlanarak mini yazılıdır.

Kabartma Baskı

Banknotun ön yüzünde farklı yerlerde bulunur ve dokunulduğunda hissedilir.

Bütünsel Görüntü

Banknot ışığa tutulduğunda sol üst kenarda yer alan şekiller arka yüzdeki şekillerle birleşerek kupür değerini oluşturur.

Gizli Görüntü

Banknota yatay konumda ve göz hizasında bakıldığında, Atatürk portresinin sağ alt köşesindeki yedigen şeklin içinde "5" rakamı görülür.

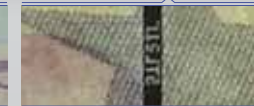
Holografik Şerit Folyo

Banknot tasarımıyla uyumlu çeşitli motiflerden oluşur. Banknota farklı açılardan bakıldığında bu motifler renkli ve parlak yansımalar verir. Dikdörtgen şekil içindeki "TL" harfleri kupür değerine dönüşür.

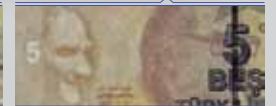
Renk Değiştiren Şerit

Banknota farklı açılardan bakıldığında altın sarısına dönüşür. Üzerinde "5" rakamı ve "TL" harfleri bulunur.

Emniyet Şeridi

Kağıda gömülü olarak yer alır. Üzerinde "5" rakamı ve "TL" harfleri bulunur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de kesintisiz bir hat şeklinde görülür.

Filigran

Banknotların ön yüzünde bulunan Atatürk portresinin küçüğü ile kupür değerini gösteren "5" rakamından oluşur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de görülür.

10 TÜRK LİRASI (64x136 mm)

UV Işık Altında Görülebilan Özellikler ▾

Banknot kağıdında bulunan ve normalde görülmeyen kılcal lifler UV ışık altında mavi ve kırmızı renkte parlama verir.

Kılcal Lifler

Atatürk portresi üzerinde "10" sayısı ve "TL" harfleri belirerek kırmızı renkte parlama verir.

UV Desen

Mikro Yazılar

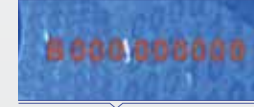
*Banknot kağıdı UV ışık altında parlama yapmaz.

"Kırmızı" seri ve sıra numarasında "canlı ve parlak kırmızı",

"siyah" seri ve sıra numarasında "sarımsı yeşil" parlama görülür.

Emniyet şeridinde mavi renkte parlama görülür.

Seri ve Sıra Numaraları

Emniyet Şeridi

Banknotların ön yüzünde ay-yıldız motifinin içindeki "10 TL" ibaresi ile holografik şerit folyo üzerindeki dikdörtgen şeklin alt ve üst kenarında "TCMB" ibaresi mikro yazılıdır.

Kabartma Baskı

Banknotun ön yüzünde farklı yerlerde bulunur ve dokunulduğunda hissedilir.

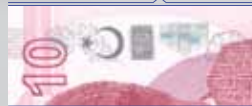
Bütünsel Görüntü

Banknot ışığa tutulduğunda sol üst kenarda yer alan şekiller arka yüzdeki şekillerle birleşerek kupür değerini oluşturur.

Gizli Görüntü

Banknota yatay konumda ve göz hizasında bakıldığında, Atatürk portresinin sağ alt köşesindeki yedigen şeklin içinde "10" sayısı görülür.

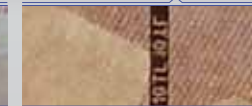
Holografik Şerit Folyo

Banknot tasarımıyla uyumlu çeşitli motiflerden oluşur. Banknota farklı açılardan bakıldığında bu motifler renkli ve parlak yansımalar verir. Dikdörtgen şekil içindeki "TL" harfleri kupür değerine dönüşür.

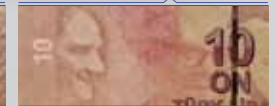
Renk Değiştiren Şerit

Banknota farklı açılardan bakıldığında altın sarısına dönüşür. Üzerinde "10" sayısı ve "TL" harfleri bulunur.

Emniyet Şeridi

Kağıda gömülü olarak yer alır. Üzerinde "10" sayısı ve "TL" harfleri bulunur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de kesintisiz bir hat şeklinde görülür.

Filigran

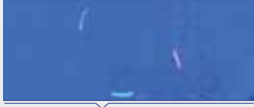
Banknotların ön yüzünde bulunan Atatürk portresinin küçüğü ile kupür değerini gösteren "10" sayısından oluşur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de görülür.

20 TÜRK LİRASI (68x142 mm)

UV Işık Altında Görülebilien Özellikler ▾

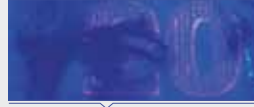
Banknot kağıdında bulunan ve normalde görmeyen kılcal lifler UV ışık altında mavi ve kırmızı renkte parlama verir.

Kılcal Lifler

Atatürk portresi üzerinde "20" sayısı ve "TL" harfleri belirerek kırmızı renkte parlama verir.

UV Desen

Mikro Yazılar

Mini Yazılar

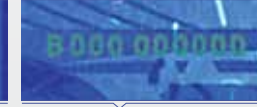

"Kırmızı" seri ve sıra numarasında "canlı ve parlak kırmızı",

Seri ve Sıra Numaraları

"siyah" seri ve sıra numarasında "sarımsı yeşil" parlama görülür.

Emniyet şeridinde kırmızı renkte parlama görülür.

Emniyet Şeridi

Banknotların ön yüzünde ay-yıldız motifinin içindeki "20 TL" ibaresi ile holografik şerit folyo üzerindeki dikdörtgen şeklin alt ve üst kenarında "TCMB" ibaresi mikro yazılıdır.

Portrenin alt ve üst kısımlarından banknot kenarına doğru kavistenen sarı ve yeşil renkli dört çizgide "20 TL" ibaresi tekrarlanarak mini yazılıdır.

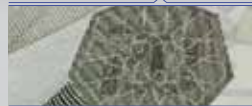
Kabartma Baskı

Banknotun ön yüzünde farklı yerlerde bulunur ve dokunulduğunda hissedilir.

Bütünselik Görüntü

Banknot ışığa tutulduğunda sol üst kenarda yer alan şekiller arka yüzdeki şekillerle birleşerek kupür değerini oluşturur.

Gizli Görüntü

Banknota yatay konumda ve göz hizasında bakıldığında, Atatürk portresinin sağ alt köşesindeki yedigen şeklin içinde "20" sayısı görülür.

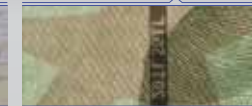
Holografik Şerit Folyo

Banknot tasarımıyla uyumlu çeşitli motiflerden oluşur. Banknota farklı açılardan bakıldığında bu motifler renkli ve parlak yansımalar verir. Dikdörtgen şekil içindeki "TL" harfleri kupür değerine dönüşür.

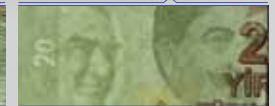
Renk Değiştiren Şerit

Banknota farklı açılardan bakıldığında altın sarısına dönüşür. Üzerinde "20" sayısı ve "TL" harfleri bulunur.

Emniyet Şeridi

Kağıda gömülü olarak yer alır. Üzerinde "20" sayısı ve "TL" harfleri bulunur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de kesintisiz bir hat şeklinde görülür.

Filigran

Banknotların ön yüzünde bulunan Atatürk portresinin küçüğü ile kupür değerini gösteren "20" sayısından oluşur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de görülür.

50 TÜRK LİRASI (68x148 mm)

UV Işık Altında Görülebilen Özellikler ▾

Banknot kağıdında bulunan ve normalde görmeyen kılcal lifler UV ışık altında mavi ve kırmızı renkte parlama verir.

Kılcal Lifler

Atatürk portresi üzerinde "50" sayısı ve "TL" harfleri belirerek kırmızı renkte parlama verir.

UV Desen

Mikro Yazılar

"Kırmızı" seri ve sıra numarasında "canlı ve parlak kırmızı",

"siyah" seri ve sıra numarasında "sarımsı yeşil" parlama görülür.

Emniyet şeridinde kırmızı renkte parlama görülür.

Seri ve Sıra Numaraları

Emniyet Şeridi

Banknotların ön yüzünde ay-yıldız motifinin içindeki "50 TL" ibaresi ile holografik şerit folyo üzerindeki dikdörtgen şeklin alt ve üst kenarında "TCMB" ibaresi mikro yazılıdır.

Kabartma Baskı

Banknotun ön yüzünde farklı yerlerde bulunur ve dokunulduğunda hissedilir.

Bütünleşik Görüntü

Banknot ışığa tutulduğunda sol üst kenarda yer alan şekiller arka yüzdeki şekillerle birleşerek kupür değerini oluşturur.

Gizli Görüntü

Banknota yatay konumda ve göz hizasında bakıldığında, Atatürk portresinin sağ alt köşesindeki yedigen şeklin içinde "50" sayısı görülür.

Holografik Şerit Folyo

Banknot tasarımıyla uyumlu çeşitli motiflerden oluşur. Banknota farklı açılardan bakıldığında bu motifler renkli ve parlak yansımalar verir. Dikdörtgen şekil içindeki "TL" harfleri kupür değerine dönüşür.

Renk Değiştiren Şerit

Banknota farklı açılardan bakıldığında altın sarısına dönüşür. Üzerinde "50" sayısı ve "TL" harfleri bulunur.

Emniyet Şeridi

Kağıda gömülü olarak yer alır. Üzerinde "50" sayısı ve "TL" harfleri bulunur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de kesintisiz bir hat şeklinde görülür.

Filigran

Banknotların ön yüzünde bulunan Atatürk portresinin küçüğü ile kupür değerini gösteren "50" sayısından oluşur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de görülür.

100 TÜRK LİRASI (72x154 mm)

*Banknot kağıdı UV ışık altında parlama yapmaz.

UV Işık Altında Görülebilen Özellikler ▼

Banknot kağıdında bulunan ve normalde görmeyen kılcal lifler UV ışık altında mavi ve kırmızı renkte parlama verir.

Kılcal Lifler

Atatürk portresi üzerinde "100" sayısı ve "TL" harfleri belirerek kırmızı renkte parlama verir.

UV Desen

"Kırmızı" seri ve sıra numarasında "canlı ve parlak kırmızı",

"siyah" seri ve sıra numarasında "sarımsı yeşil" parlama görülür.

Emniyet şeridinde sarı renkte parlama görülür.

Seri ve Sıra Numaraları

Emniyet Şeridi

Mikro Yazılar

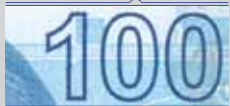

Mini Yazılar

Banknotların ön yüzünde ay-yıldız motifinin içindeki "100 TL" ibaresi ile holografik şerit folyo üzerindeki dikdörtgen şeklin alt ve üst kenarında "TCMB" ibaresi mikro yazıdır.

Portrenin alt ve üst kısımlarından banknot kenarına doğru kavilenen sarı ve mavi renkli dört çizgide "100 TL" ibaresi tekrarlanarak mini yazıdır.

Kabartma Baskı

Banknotun ön yüzünde farklı yerlerde bulunur ve dokunulduğunda hissedilir.

Bütünsel Görüntü

Banknot ışığa tutulduğunda sol üst kenarda yer alan şekiller arka yüzdeki şekillerle birleşerek kupür değerini oluşturur.

Gizli Görüntü

Banknota yatay konumda ve göz hizasında bakıldığında, Atatürk portresinin sağ alt köşesindeki yedigen şeklin içinde "100" sayısı görülür.

Holografik Şerit Folyo

Banknot tasarımıyla uyumlu çeşitli motiflerden oluşur. Banknota farklı açılardan bakıldığında bu motifler renkli ve parlak yansımalar verir. Dikdörtgen şekil içindeki "TL" harfleri kupür değerine dönüşür.

Renk Değiştiren Şerit

Banknota farklı açılardan bakıldığında altın sarısına dönüşür. Üzerinde "100" sayısı ve "TL" harfleri bulunur.

Emniyet Şeridi

Kağıda gömülü olarak yer alır. Üzerinde "100" sayısı ve "TL" harfleri bulunur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de kesintisiz bir hat şeklinde görülür.

Filigran

Banknotların ön yüzünde bulunan Atatürk portresinin küçüğü ile kupür değerini gösteren "100" sayısından oluşur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de görülür.

200 TÜRK LİRASI (72x160 mm)

*Banknot kağıdı UV ışık altında parlama yapmaz.

UV Işık Altında Görülebilen Özellikler ▼

Banknot kağıdında bulunan ve normalde görmeyen kılcal lifler UV ışık altında mavi ve kırmızı renkte parlama verir.

Kılcal Lifler

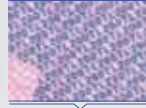

Atatürk portresi üzerinde "200" sayısı ve "TL" harfleri belirerek kırmızı renkte parlama verir.

UV Desen

Mikro Yazılar

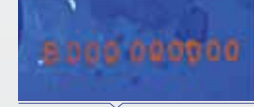

"Kırmızı" seri ve sıra numarasında "canlı ve parlak kırmızı",

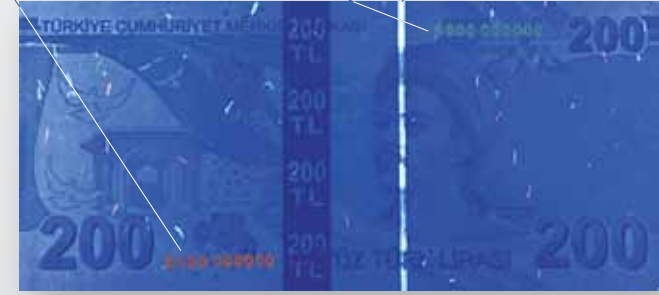
"siyah" seri ve sıra numarasında "sarımsı yeşil" parlama görülür.

Emniyet şeridinde sarı renkte parlama görülür.

Seri ve Sıra Numaraları

Emniyet Şeridi

Banknotların ön yüzünde ay-yıldız motifinin içindeki "200 TL" ibaresi ile holografik şerit folyo üzerindeki dikdörtgen şeklin alt ve üst kenarında "TCMB" ibaresi mikro yazılıdır.

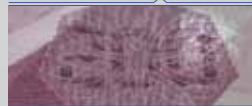
Kabartma Baskı

Banknotun ön yüzünde farklı yerlerde bulunur ve dokunulduğunda hissedilir.

Bütünsel Görüntü

Banknot ışığa tutulduğunda sol üst kenarda yer alan şekiller arka yüzdeki şekillerle birleşerek kupür değerini oluşturur.

Gizli Görüntü

Banknota yatay konumda ve göz hizasında bakıldığında, Atatürk portresinin sağ alt köşesindeki yedigen şeklin içinde "200" sayısı görülür.

Holografik Şerit Folyo

Banknot tasarımıyla uyumlu çeşitli motiflerden oluşur. Banknota farklı açılardan bakıldığında bu motifler renkli ve parlak yansımalar verir. Dikdörtgen şekil içindeki "TL" harfleri kupür değerine dönüşür.

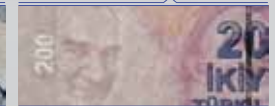
Renk Değiştiren Şerit

Banknota farklı açılardan bakıldığında altın sarısına dönüşür. Üzerinde "200" sayısı ve "TL" harfleri bulunur.

Emniyet Şeridi

Kağıda gömülü olarak yer alır. Üzerinde "200" sayısı ve "TL" harfleri bulunur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de kesintisiz bir hat şeklinde görülür.

Filigran

Banknotların ön yüzünde bulunan Atatürk portresinin küçüğü ile kupür değerini gösteren "200" sayısından oluşur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de görülür.

MADENİ PARALAR

Bimetal

Çapı : 26,15 mm
Kalınlığı : 1,90 mm
Ağırlığı : 8,20 gr
Kenar Özelliği: Yazılı (T.C., Lale figürü)

1 TÜRK LİRASI

Ön Yüz Deseni

Ay-yıldız, halka içine yerleştirilmiş bitki formu bordür, orta daire içinde Rumi motif ve tedavül değeri (1 Türk Lirası), baskı yılı.

Arka Yüz Deseni

Çevresinde "Türkiye Cumhuriyeti" yazısı, ortada daire içinde Atatürk'ün profil rölyefi.

Çapı : 18,50 mm
Kalınlığı : 1,65 mm
Ağırlığı : 3,15 gr
Kenar Özelliği: Düz

10 KURUŞ

Ön Yüz Deseni

Ay-yıldız, tedavül değeri (10 Kuruş), 10 sayısının zemininde ve etrafında Rumi motif, baskı yılı.

Arka Yüz Deseni

Çevresinde "Türkiye Cumhuriyeti" yazısı, ortada daire içinde Atatürk'ün profil rölyefi.

Bimetal

Çapı : 23,85 mm
Kalınlığı : 1,90 mm
Ağırlığı : 6,80 gr
Kenar Özelliği: İri Şekilde Tırtıllı

50 KURUŞ

Ön Yüz Deseni

Ay-yıldız, "Boğaziçi Köprüsü" motifi üzerinde tedavül değeri (50 Kuruş), baskı yılı.

Arka Yüz Deseni

Çevresinde "Türkiye Cumhuriyeti" yazısı, ortada daire içinde Atatürk'ün profil rölyefi.

Çapı : 17,50 mm
Kalınlığı : 1,65 mm
Ağırlığı : 2,90 gr
Kenar Özelliği: Düz

5 KURUŞ

Ön Yüz Deseni

Ay-yıldız, "Hayat Ağacı" motifi yanında tedavül değeri (5 Kuruş), baskı yılı.

Arka Yüz Deseni

Çevresinde "Türkiye Cumhuriyeti" yazısı, ortada daire içinde Atatürk'ün profil rölyefi.

Çapı : 20,50 mm
Kalınlığı : 1,65 mm
Ağırlığı : 4,00 gr
Kenar Özelliği: Tırtıllı

25 KURUŞ

Ön Yüz Deseni

Ay-yıldız, ortada tedavül değeri (25 Kuruş) ve çevresinde Kufi yazı ile geçme desen, baskı yılı.

Arka Yüz Deseni

Çevresinde "Türkiye Cumhuriyeti" yazısı, ortada daire içinde Atatürk'ün profil rölyefi.

Çapı : 16,50 mm
Kalınlığı : 1,35 mm
Ağırlığı : 2,20 gr
Kenar Özelliği: Düz

1 KURUŞ

Ön Yüz Deseni

Ay-yıldız, "Kardelen Çiçeği" motifi yanında tedavül değeri (1 Kuruş), baskı yılı.

Arka Yüz Deseni

Çevresinde "Türkiye Cumhuriyeti" yazısı, ortada daire içinde Atatürk'ün profil rölyefi.